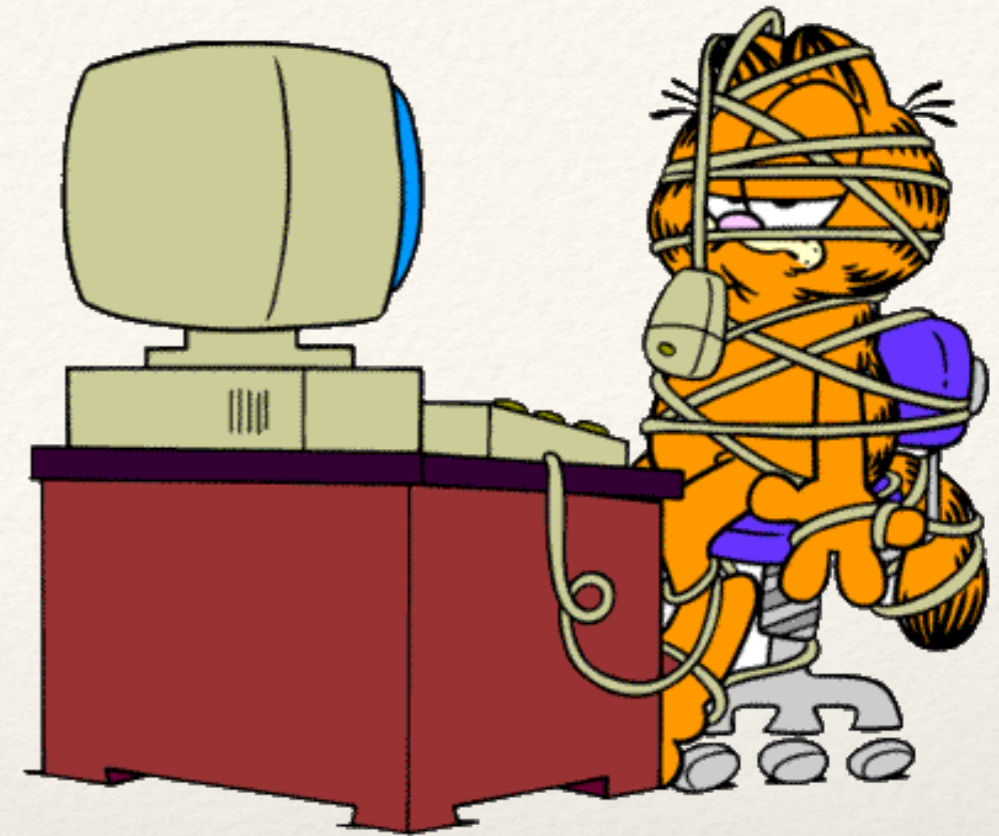

Oerol Festival, 16 juni 2014

Numerieke Geodynamica

(Hoe nerds de Aarde bestuderen)

Dr. Cedric Thieulot

Utrecht University

www.cedricthieulot.net

1997 B.Sc. Wiskunde
(Univ. Parijs XI)

2000 M.Sc. Natuurkunde
(TU/e)

2004 Ph.D. Natuurkunde
(RUG)

2005->2008 Onderzoeker
(Univ. Rennes)

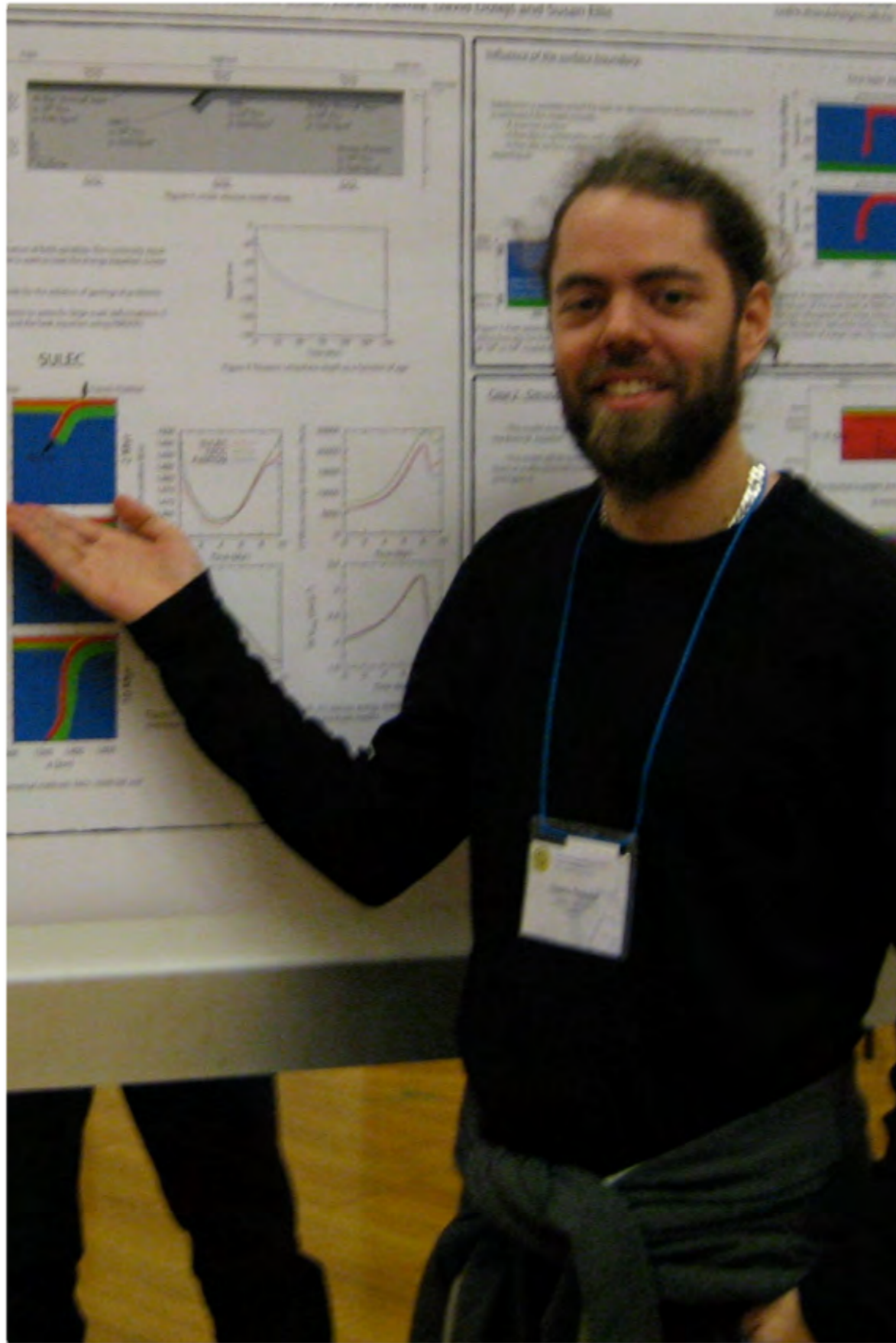
2008->2012 Onderzoeker
(Univ. Bergen)

2012-> ... Onderzoeker
(UU)

Onderzoeker

&

Muzikant

KINTSUKUROI

EEN GEDANSTE OPERA

VAN
SPINVIS

13 JUNI 2024

OEROL - TERSCHELLING

MEER DATA VOLGEN

Kintsukuroi is een gedanste opera over het leven van een seismoloog. Op een klein eiland voor de kust van Japan ontmoet hij een vrouw. De liefde van zijn leven. Als zij verdwijnt in de golven van de tsunami van 2011, weigert hij haar dood te aanvaarden en blijft haar zoeken. In de trillingen van de aarde die hij registreert met zijn seismograaf leest hij haar hartslag.

De Japanse aardbeving van 2011

- 11 maart 2011: aardbeving aan de oostkust
- magnitude 9.0
- de krachtigste aardbeving ooit in Japan
- #5 in de hele wereld sinds 1900
- enorme tsunami's (golven van 40m)
- 15,000 doden

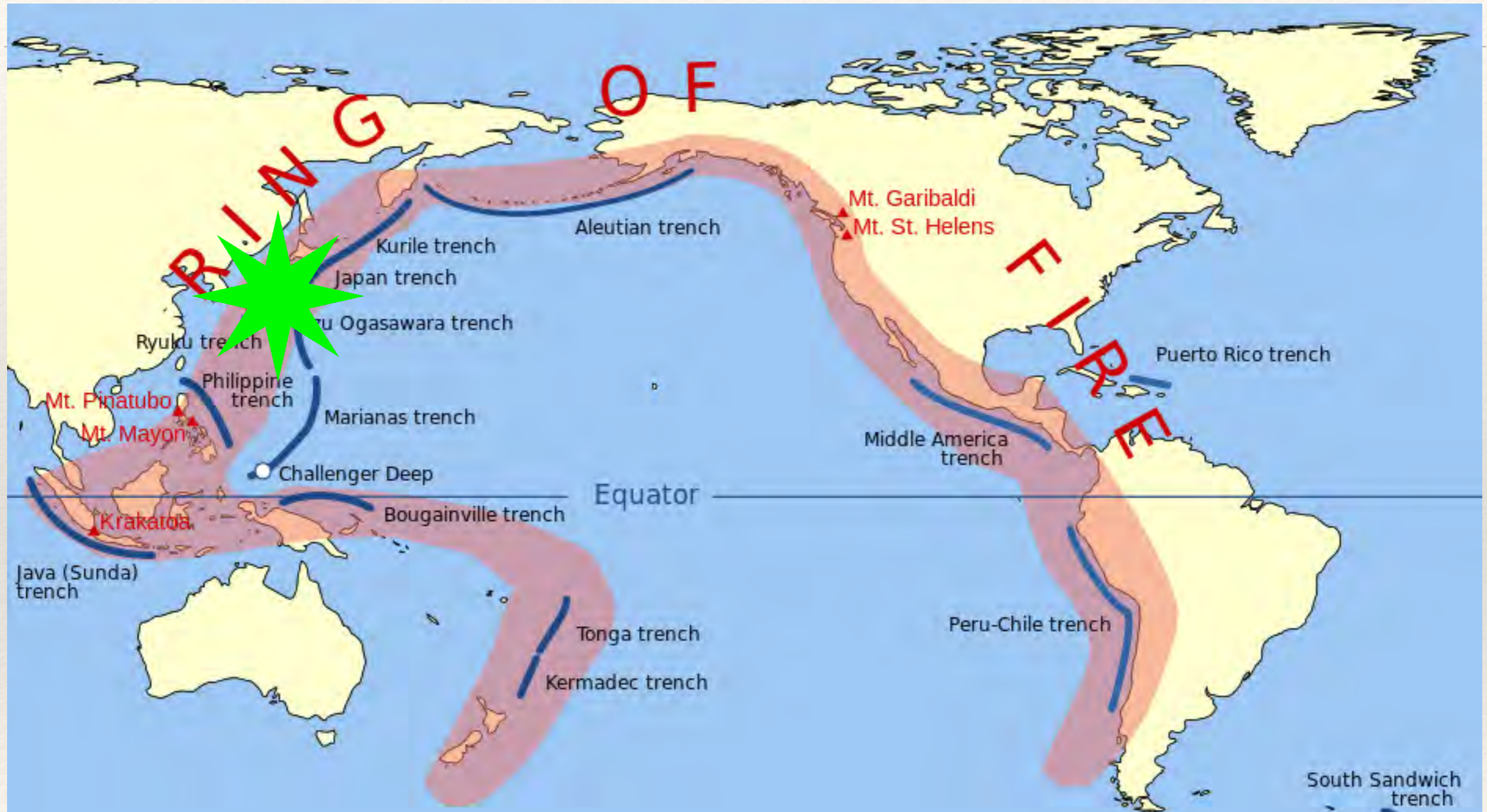
De Japanse aardbeving van 2011

De Japanse aardbeving van 2011

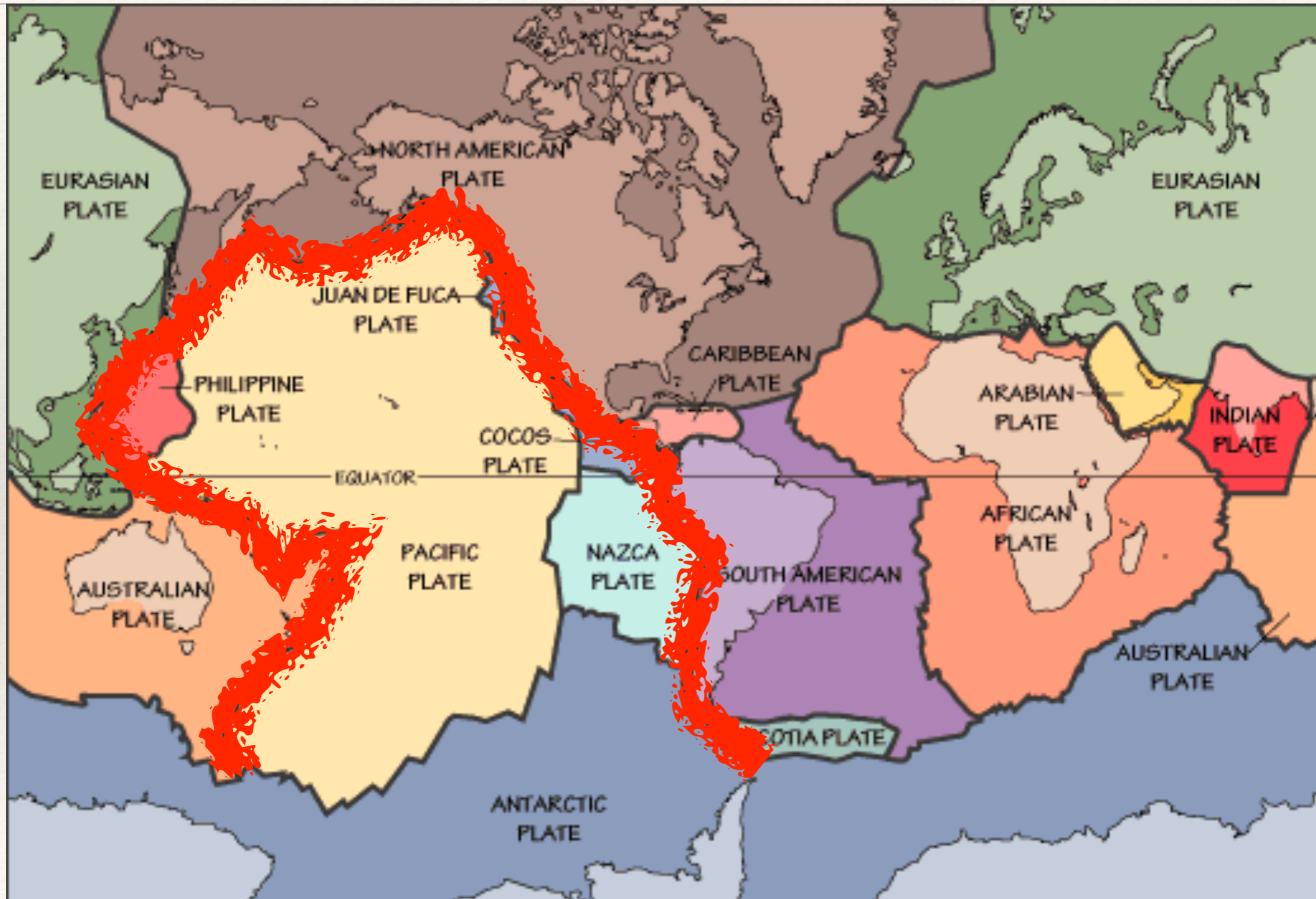

Pacifische Ring van Vuur

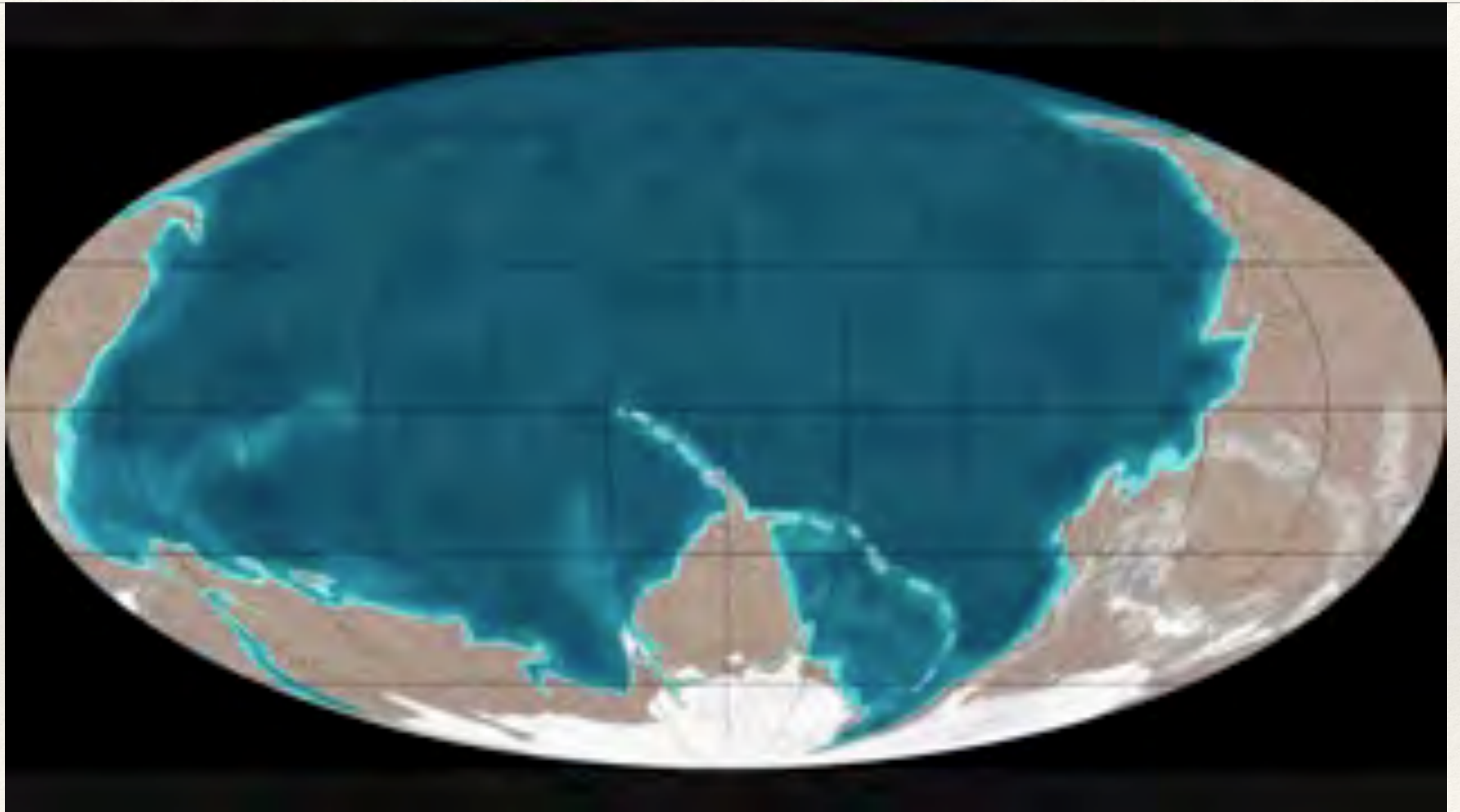

- 452 vulkanen (128 actief, 65 gevaarlijk)
- ~90% van alle aardevingen, 81% van de grootste

Platentektoniek

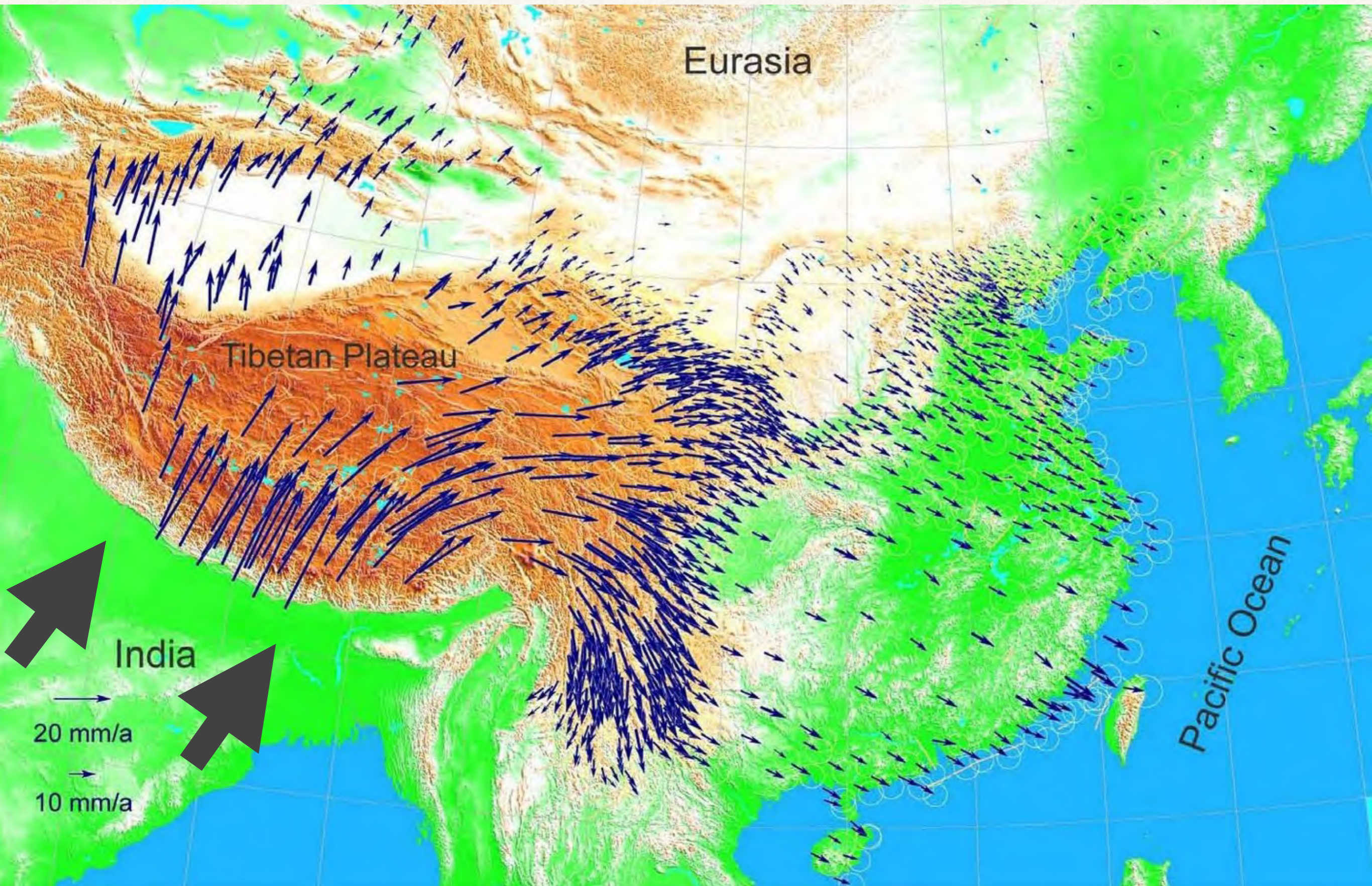

Platentektoniek

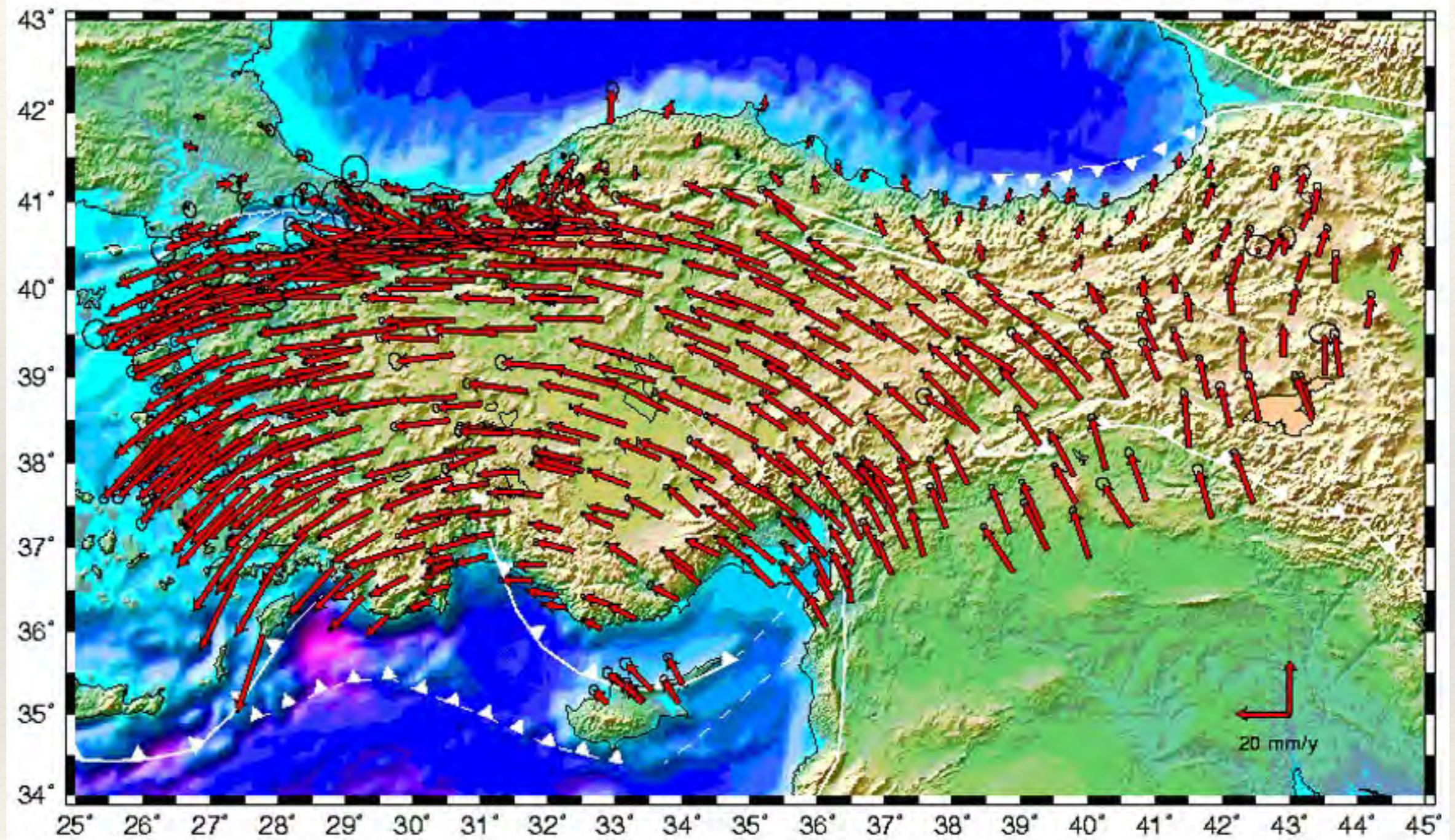

“Eilanden komen weer samen, als de zeebodem breekt en verschuift”

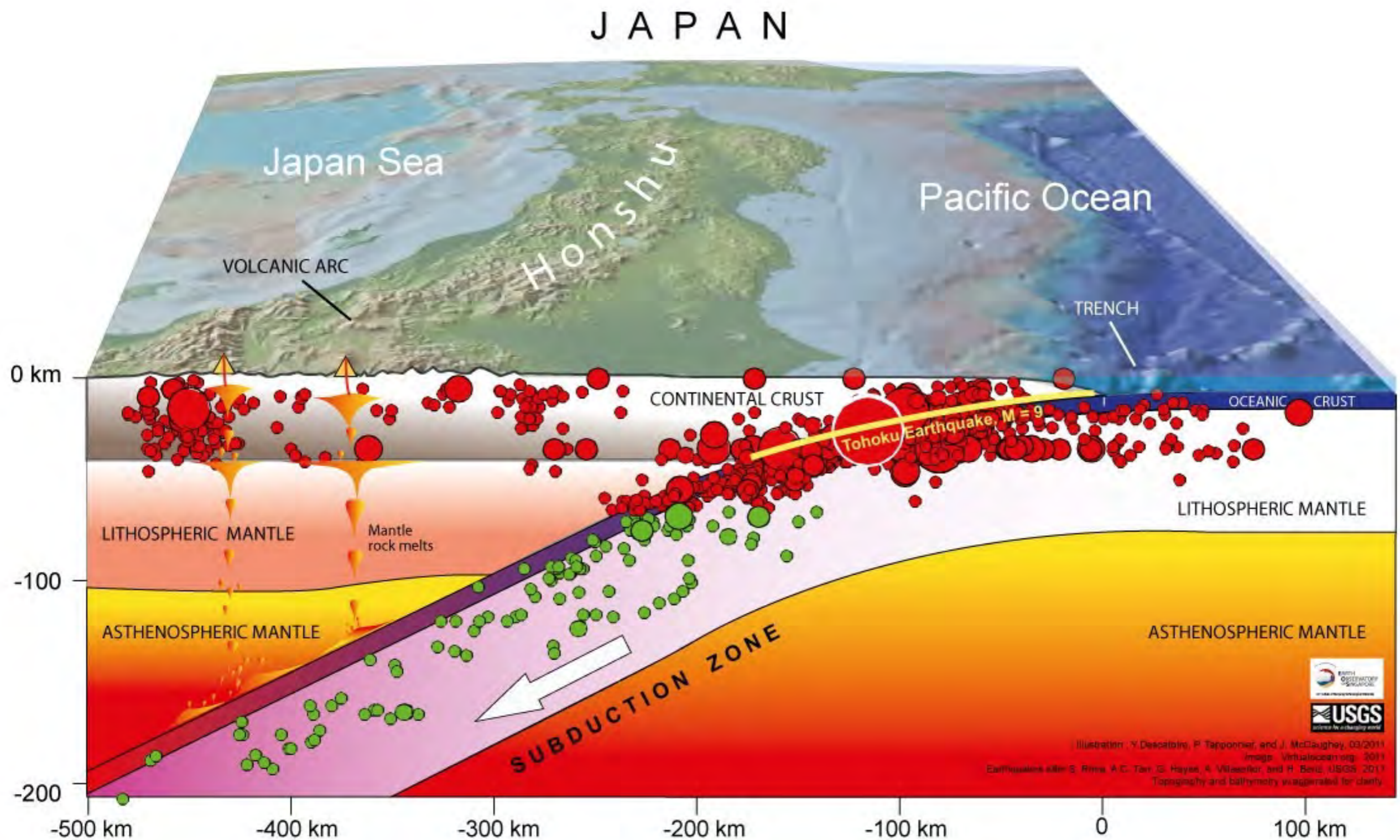
GPS snelheden in Azië

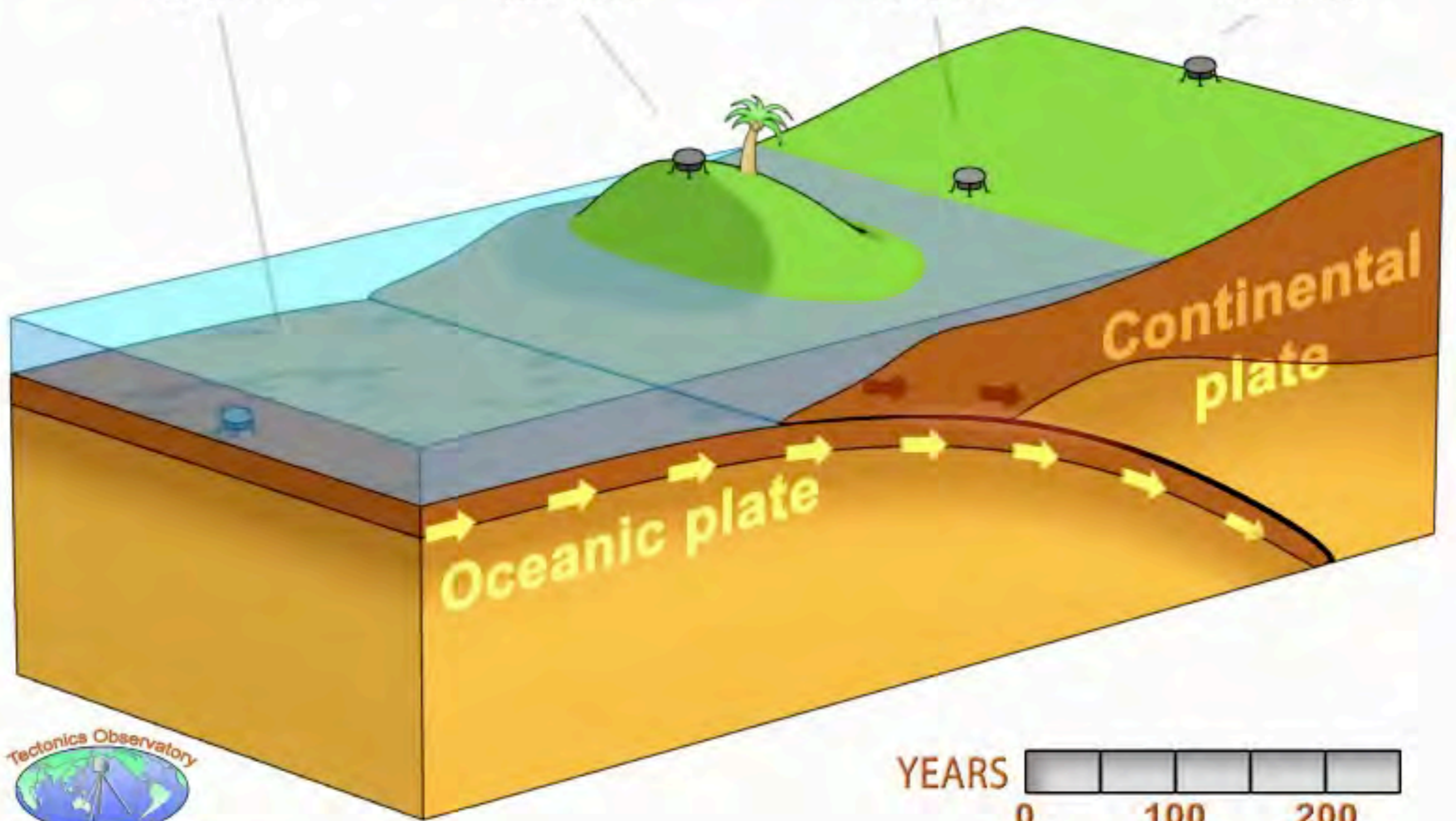

GPS snelheden in Turkije

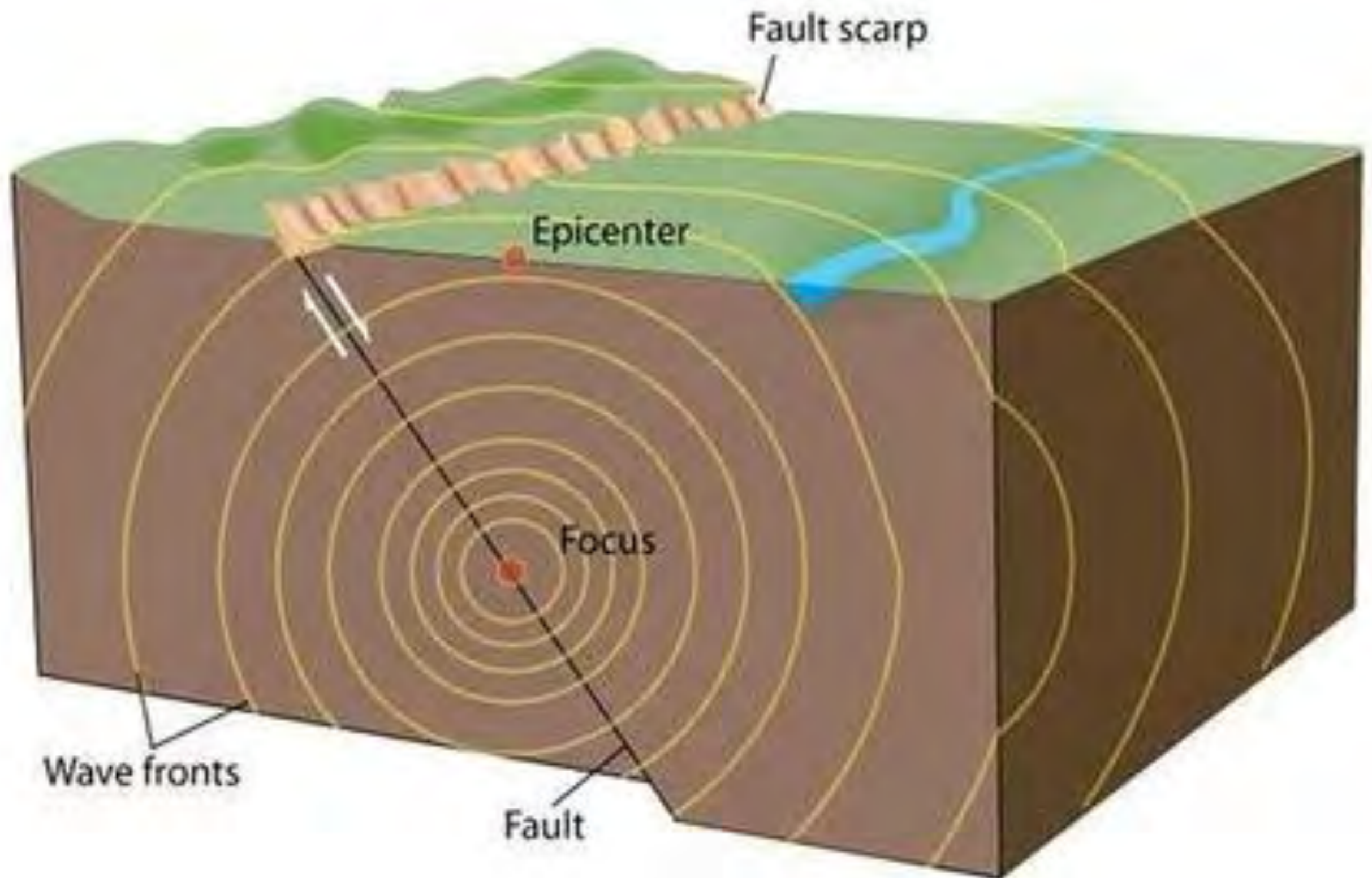

De Japanse subductiezone

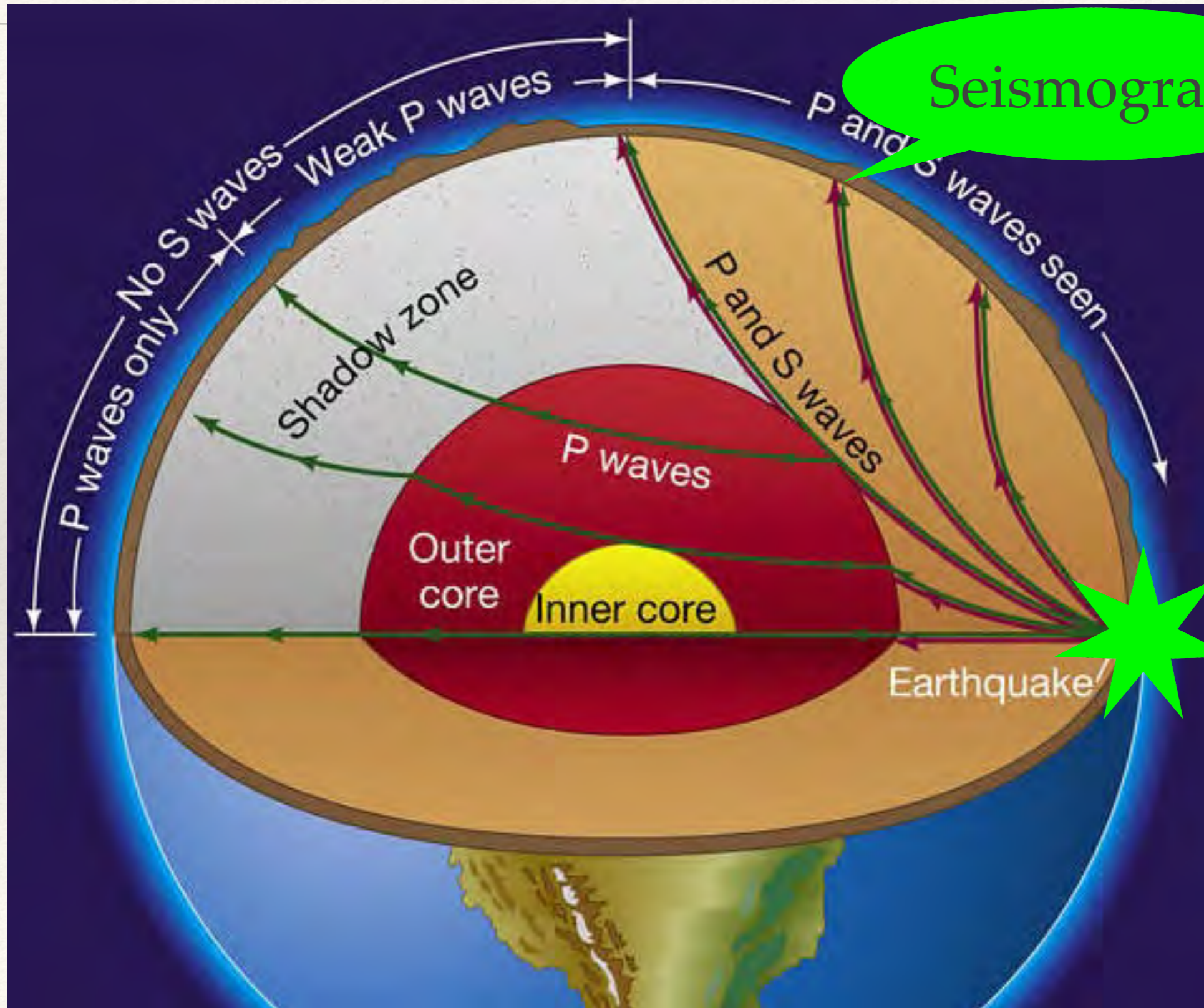

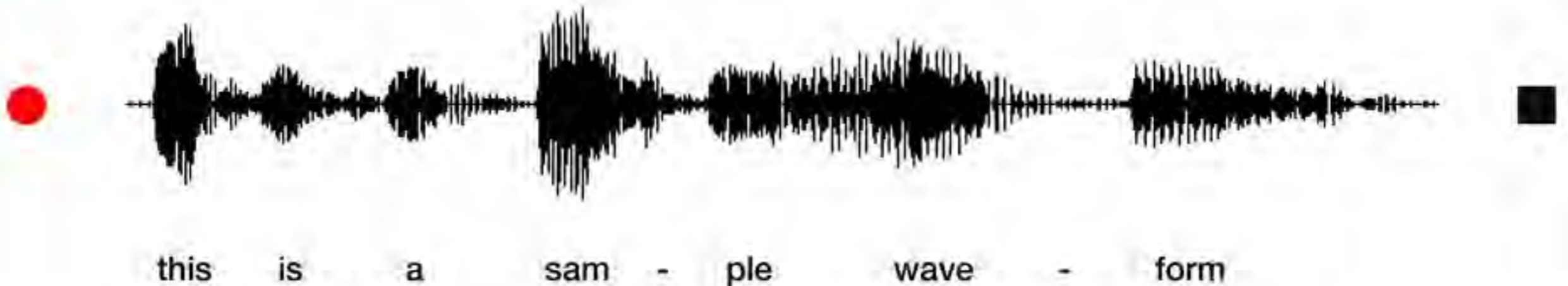
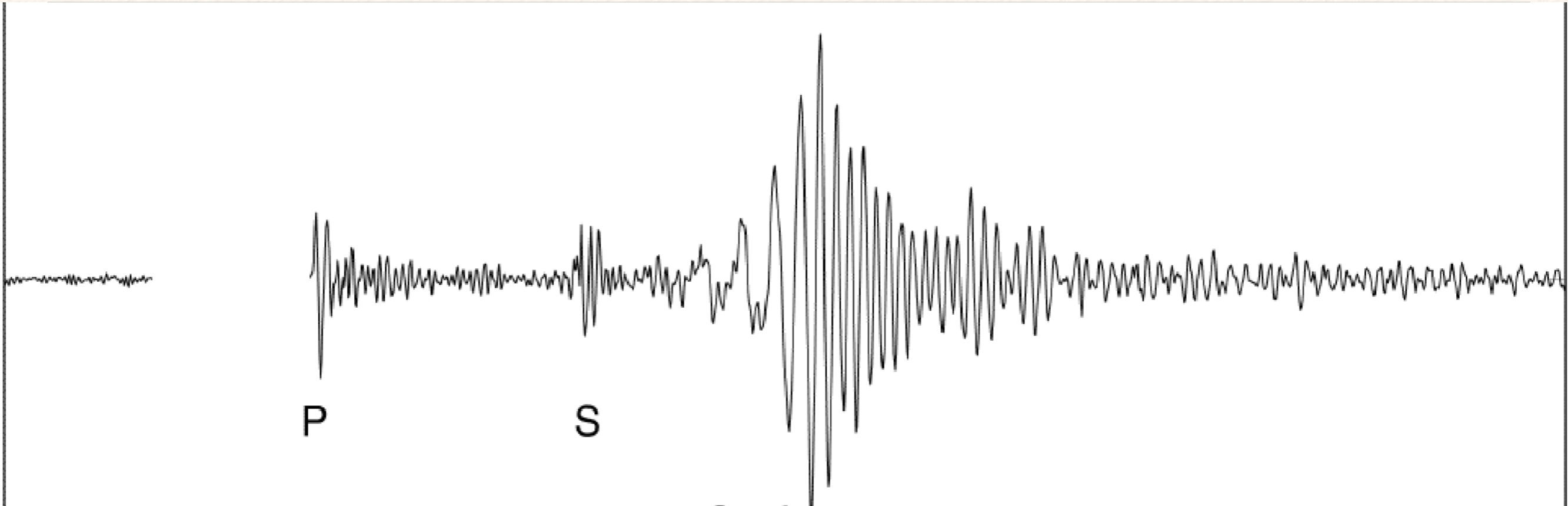
Seismische golven

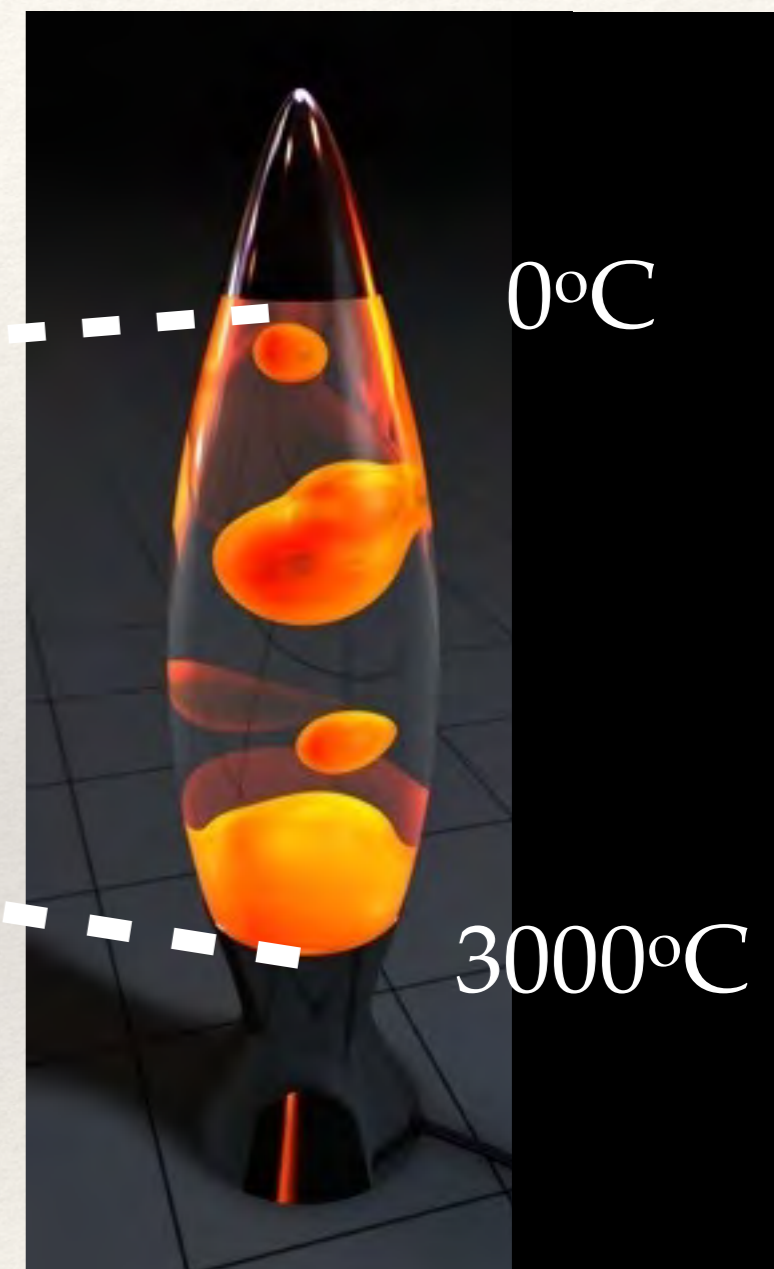
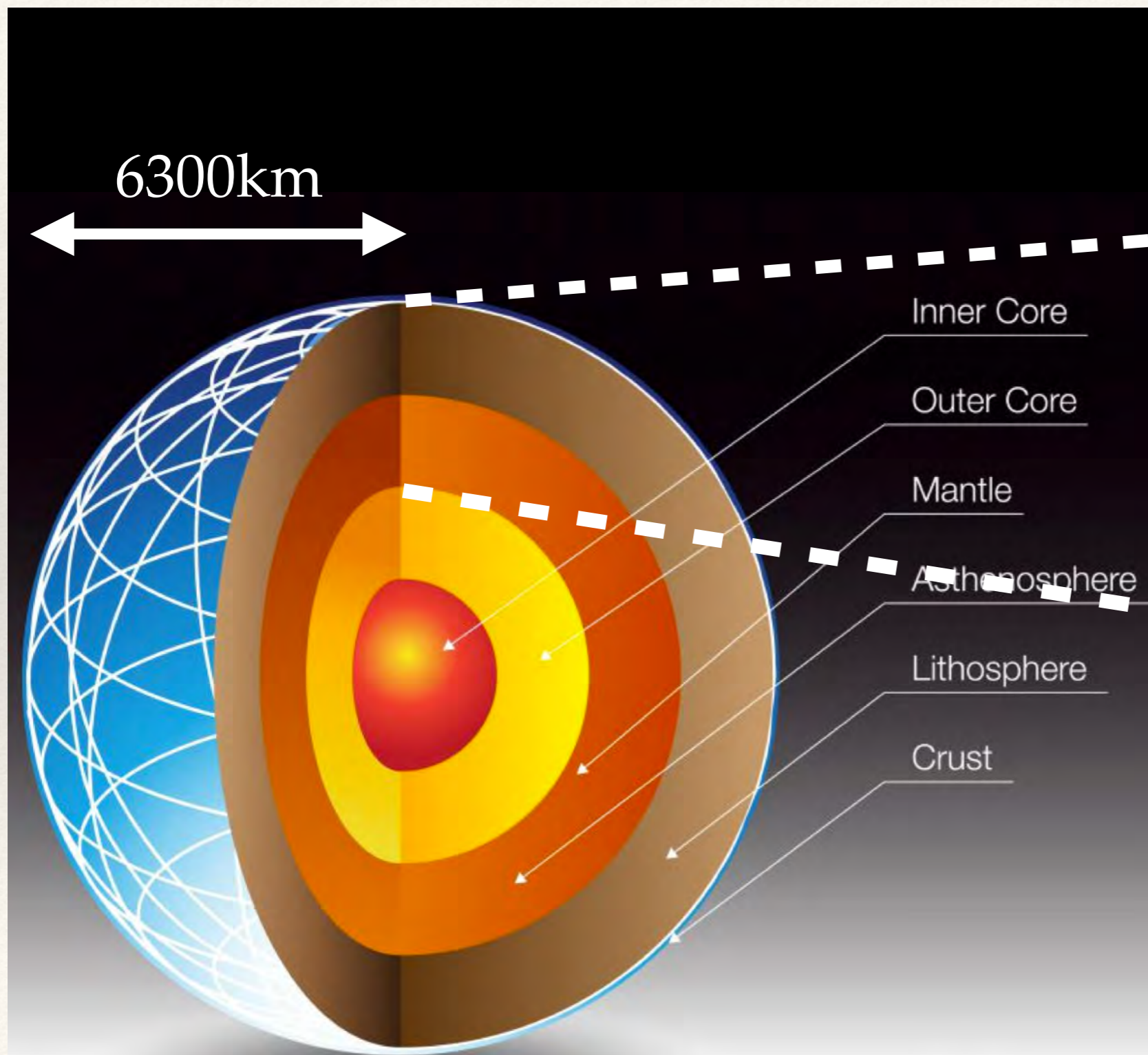
Seismische golven propagatie

Seismogram

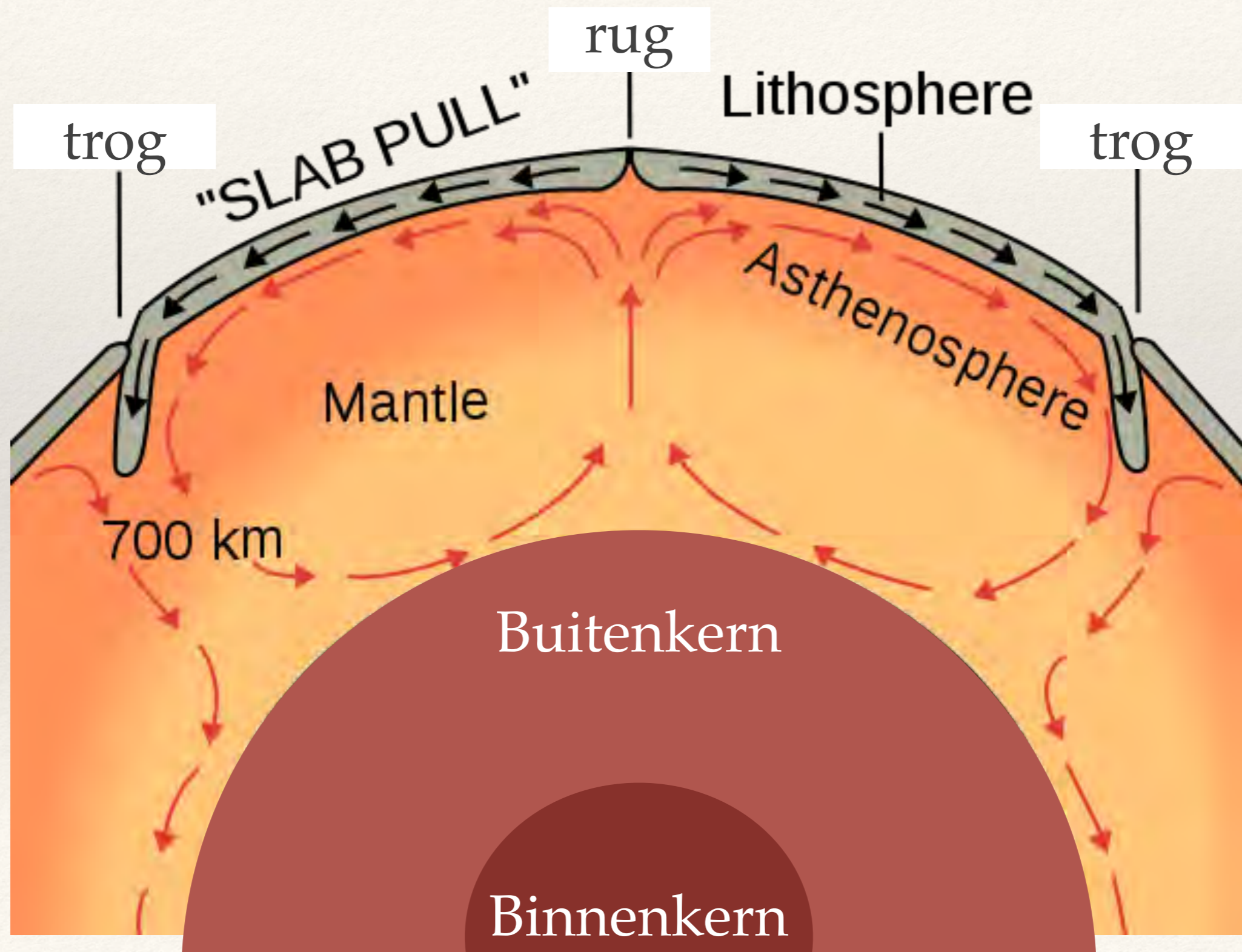

Wat is de drijvende kracht van dit alles ?

➔ Mantel
Convectie

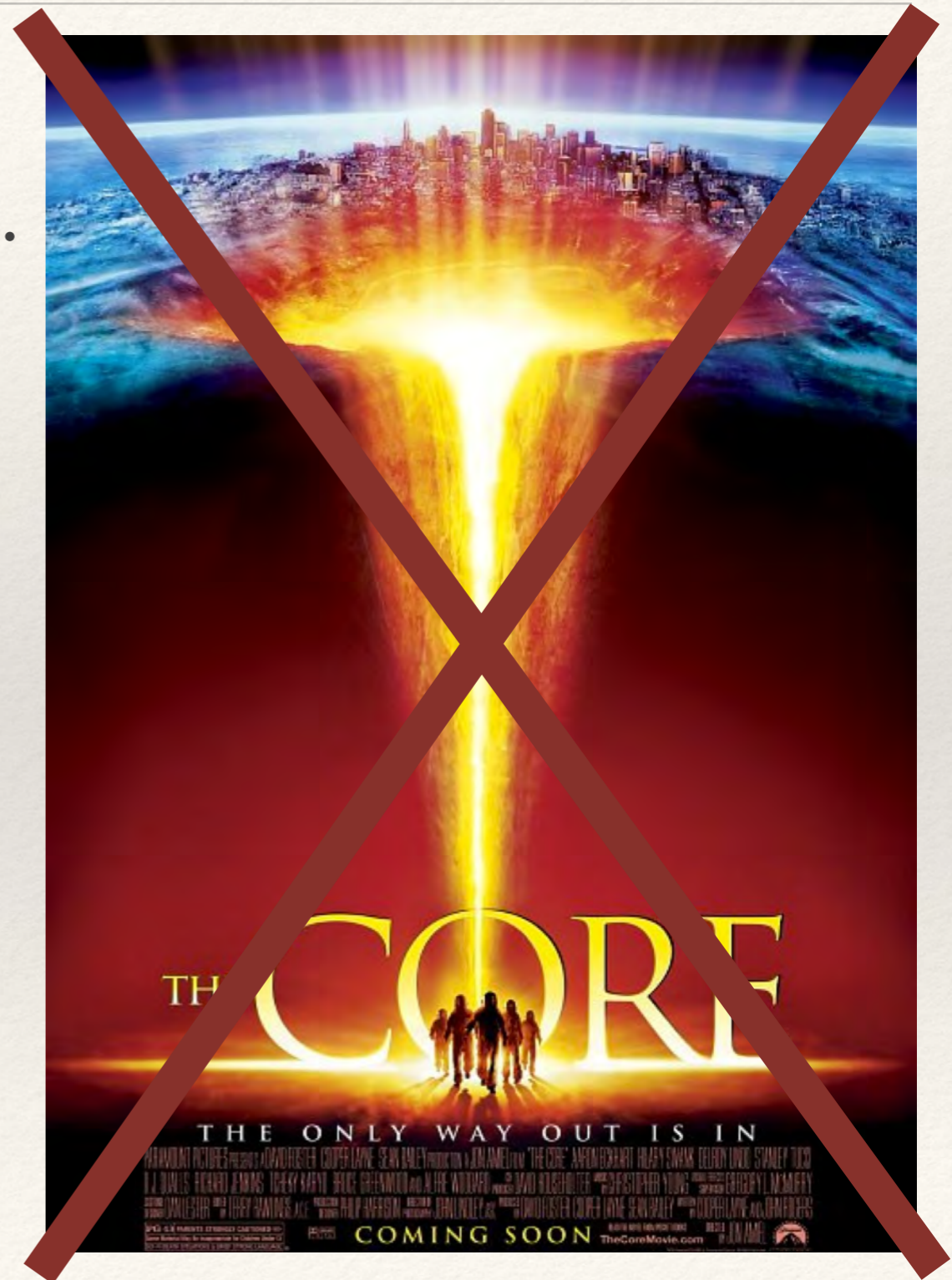
Mantelconvectie & platen

Hoe kan ik verder ? Wat zit in de weg ? (1)

De straal van de Aarde is $\sim 6370\text{km}$.

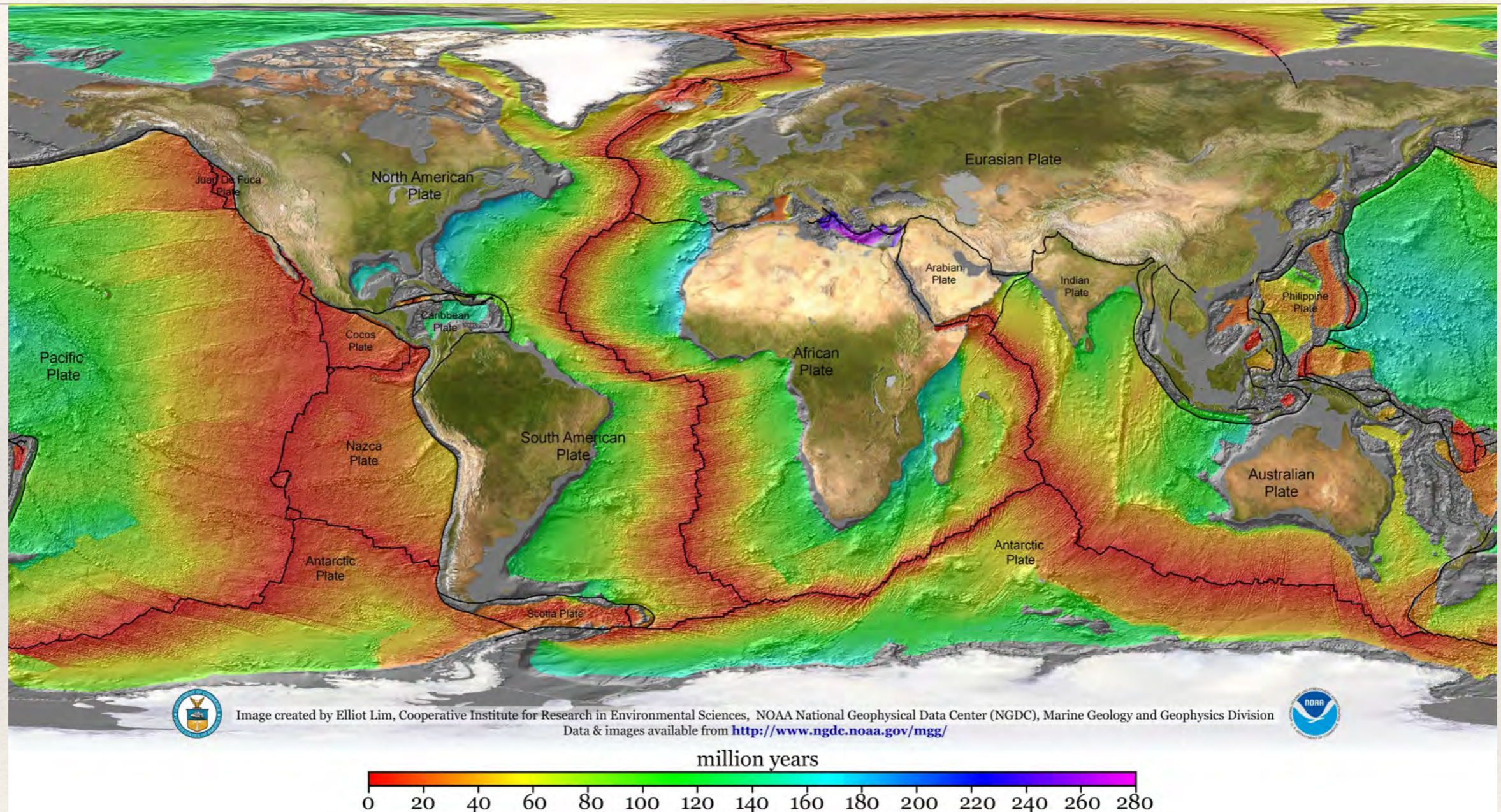
Het diepste gat ooit gemaakt door mensen is 12.3 km diep, i.e. $\sim 0.2\%$!

Hoe kan ik verder ? Wat zit in de weg ? (2)

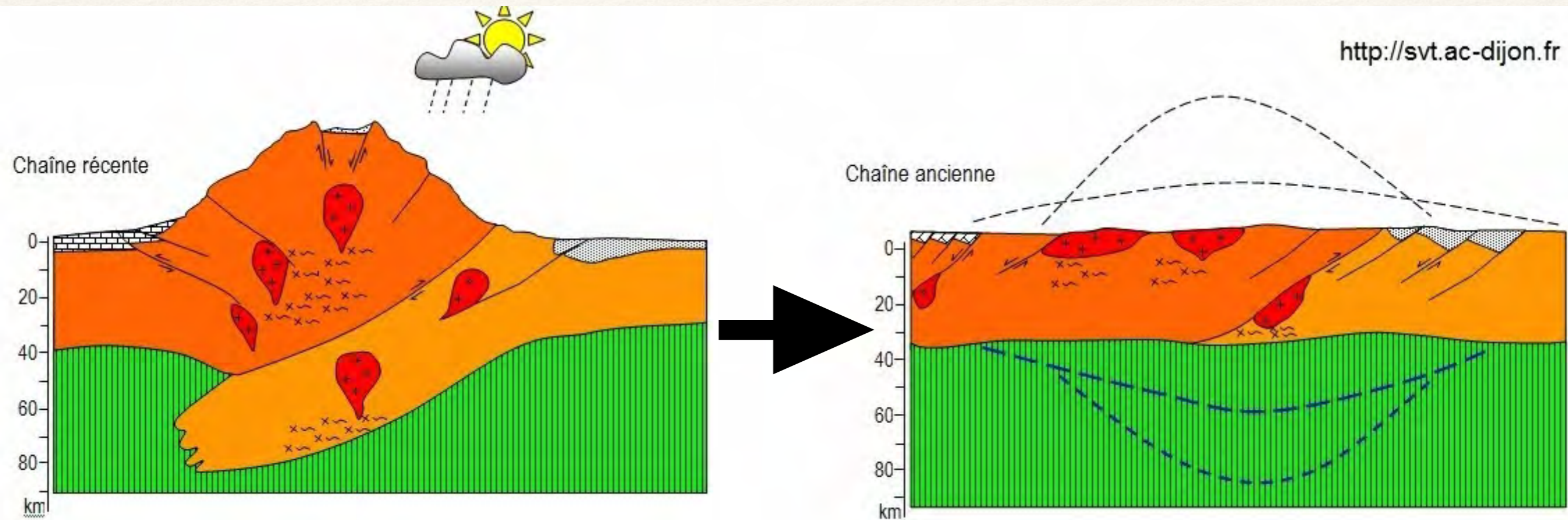
- Met GPS gemeten snelheden \sim max. 6 cm/jaar
GPS bestaat pas \sim 30 jaar
-> max. beweging \sim 1.8m
- De Aarde is 4.65 biljoen jaar oud (4 650 000 000 jaar)
De mensheid is \sim 200 000 jaar oud.
De wetenschap is slechts \sim 3000 jaar oud.

Hoe kan ik verder? Wat zit in de weg? (3)

- Door subductie verdwijnen oude platen.
- De oudste oceanische plaat is ~ 250 miljoen jaar

Hoe kan ik verder? Wat zit in de weg? (4)

- Erosie & sedimentatie veranderen het landschap.
- Erosiesnelheid $\sim 1\text{cm/yr}$.

Wat is Numerieke Modelling?

Numerieke wiskunde is het deelgebied van de wiskunde dat in computerprogramma's gebruikt wordt.

In een wetenschappelijke context is een **model** een vereenvoudigde voorstelling, beschrijving of nabootsing van de werkelijkheid.

“Computerwetenschap”

- Computers zijn **dom** (ze zijn door mensen gebouwd)
- Computers begrijpen 0, 1 ... en niks anders

Ik schrijf
computerprogramma's
die gebruikt worden om
de Aarde te modelleren

back to school

$$1 \text{ apple} + 1 \text{ tomato} + 1 \text{ lemon} = 4\text{€}$$

$$2 \text{ apples} + 3 \text{ tomatoes} + 1 \text{ lemon} = 7\text{€}$$

$$2 \text{ apples} + 4 \text{ tomatoes} + 3 \text{ lemons} = 6\text{€}$$

back to school

$$1 X + 1 Y + 1 Z = 4\text{€}$$

$$\begin{array}{l} 2 \\ 2 \end{array} \begin{pmatrix} X \\ X \\ X \end{pmatrix} + \begin{array}{l} 1 \\ 3 \\ 4 \end{array} \begin{pmatrix} Y \\ Y \\ Y \end{pmatrix} + \begin{array}{l} 1 \\ 1 \\ 3 \end{array} \begin{pmatrix} Z \\ Z \\ Z \end{pmatrix} = \begin{array}{l} 4 \\ 7 \\ 6 \end{array} \text{€}$$

back to school

Matrix

onbekenden

$$\begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 2 & 3 & 1 \\ 2 & 4 & 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} X \\ Y \\ Z \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 4 \\ 7 \\ 6 \end{pmatrix}$$

back to school

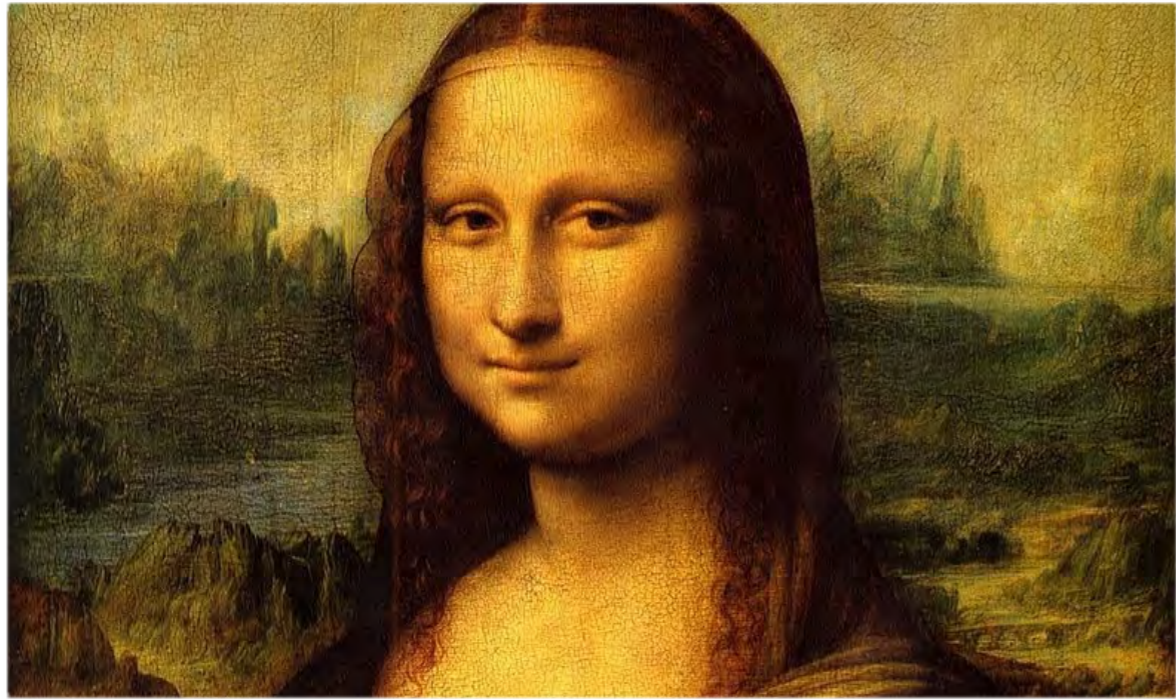
Matrix

Matrix Grootte = $N \times N$
Aantal onbekenden = N

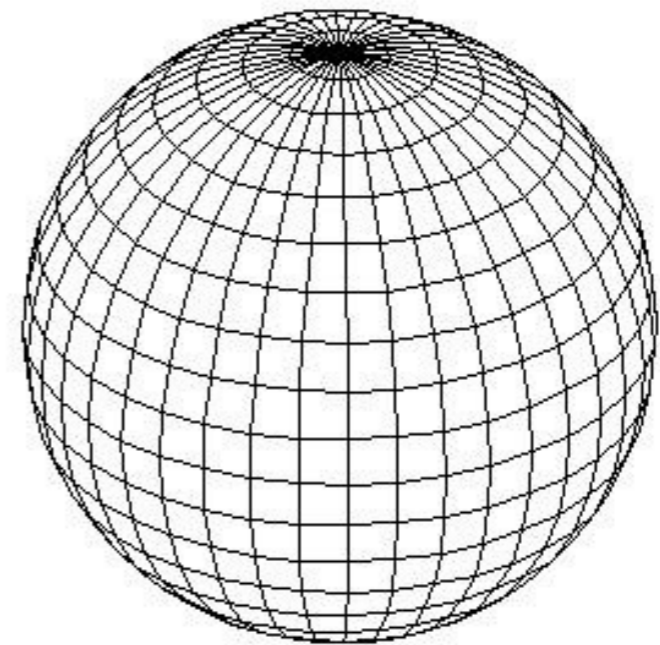
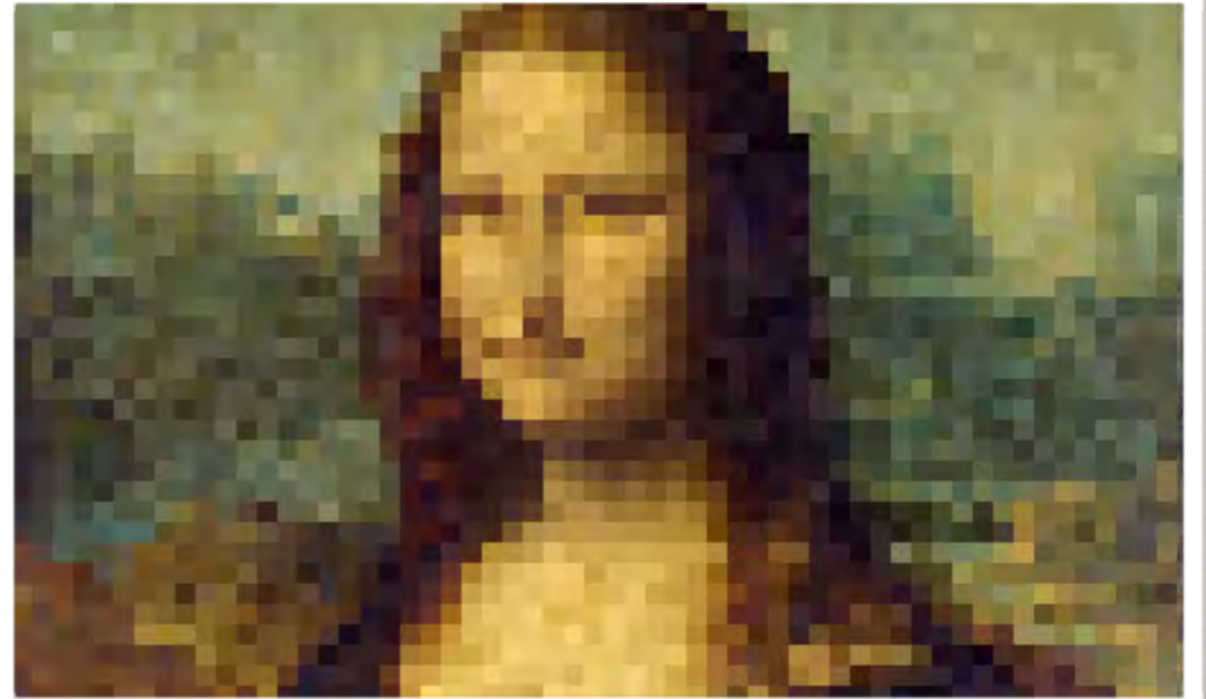

$$\begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 2 & 3 & 1 \\ 2 & 4 & 3 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} X \\ Y \\ Z \end{pmatrix}$$

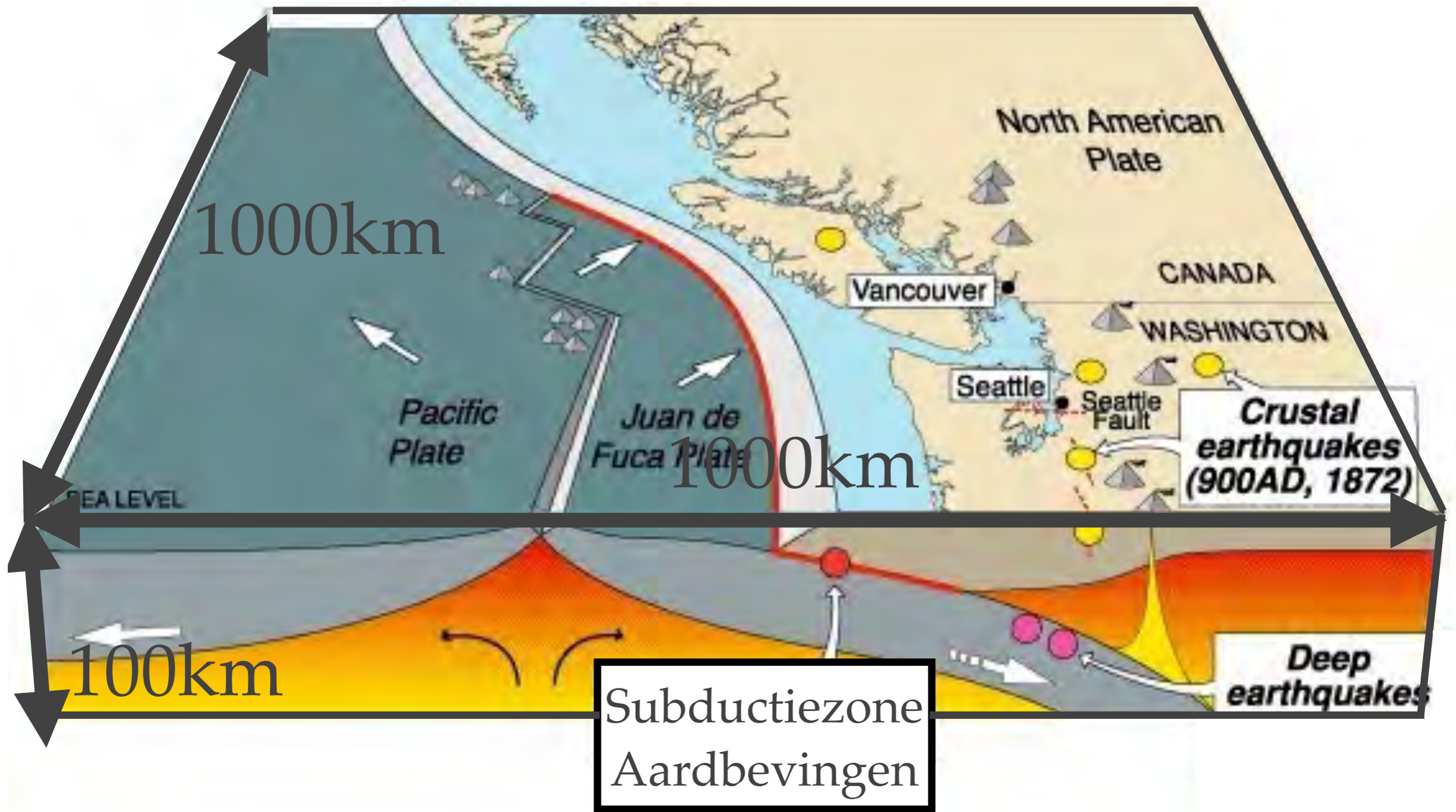
Realiteit

Computerwereld

Aantal onbekenden
= aantal roosterpunten

gewenste resolutie $\sim 1 \times 1 \times 1 \text{ km}$
> 100 miljoen onbekenden
> matrix = 100 miljoen x 100 miljoen
> $10^{16} = 100000000000000000000$ getallen
> 1 getal \leftrightarrow 8 bytes

minimaal 10^{16} operaties
> gemiddelde snelheid van
een processor $\sim 10 \text{ Gflop/sec}$
> 1 miljoen seconden

krachtige computers wanted !!!

De wereld van supercomputers

#2 in de wereld !

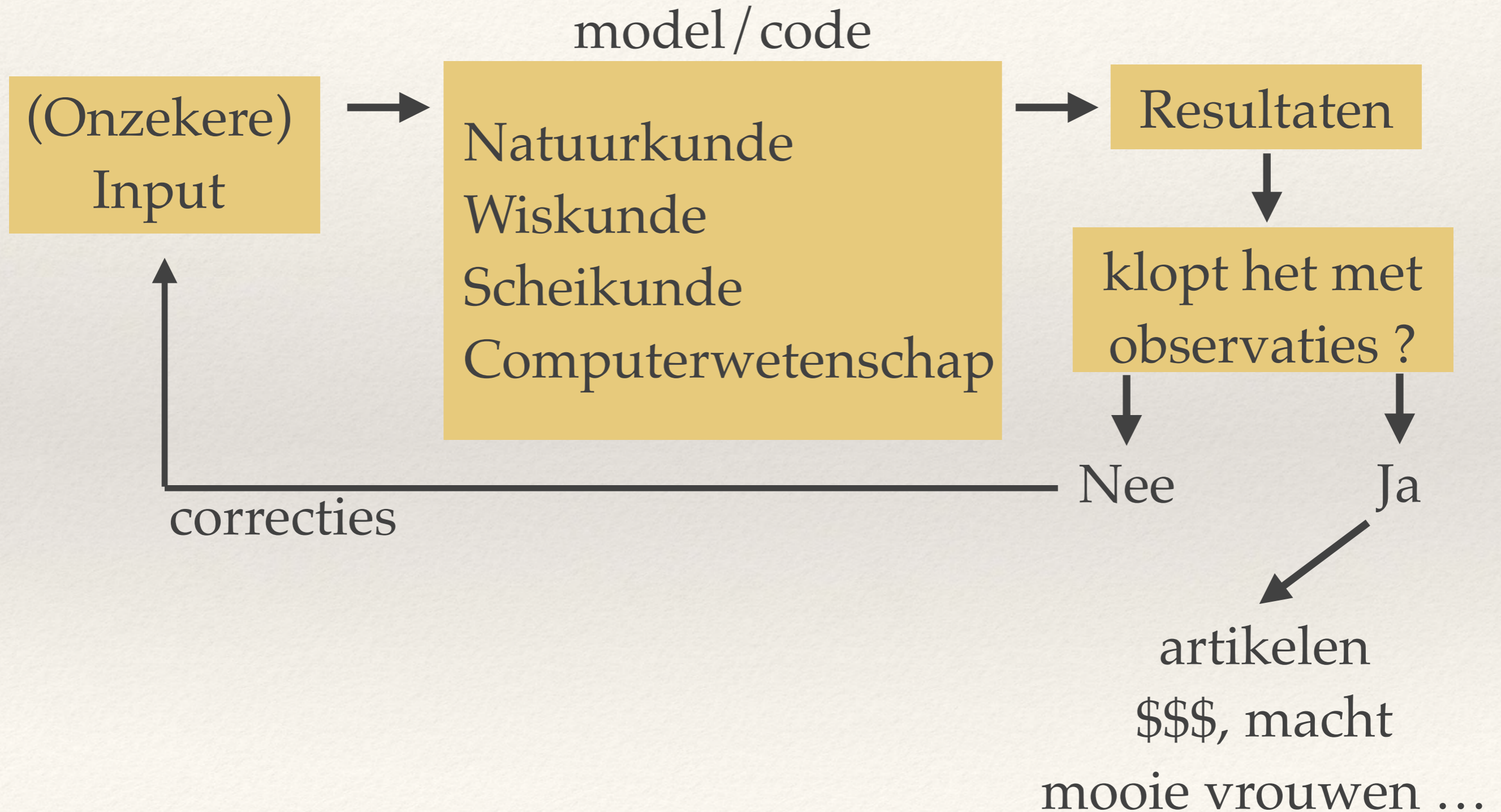
- 552,960 processoren
- 700 000 Gbytes geheugen
- 17.6 petaflops = 17 600 000 000 000 000 operaties / seconde

De wereld van supercomputers

- elektriciteitsconsumptie -> \$3.5 miljoen per jaar
- geproduceerde warmte -> verwarming
- gebruikt door
 - google, facebook, ...
 - oliemaatschappijen
 - KNMI
 - het leger
 - wetenschappers

Methodologie

Mantel convection
met de **ASPECT** code

1200 processoren
~24h rekestijd

Subductiemodellering

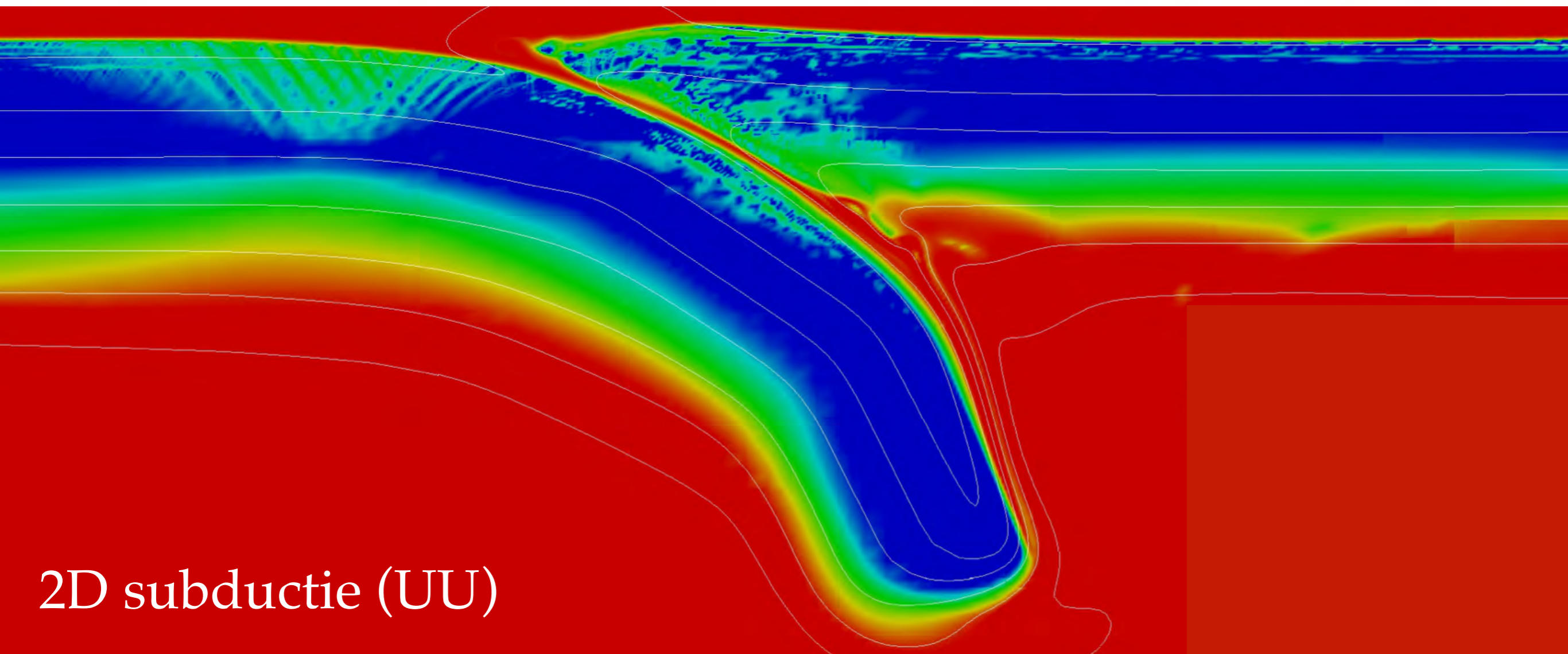
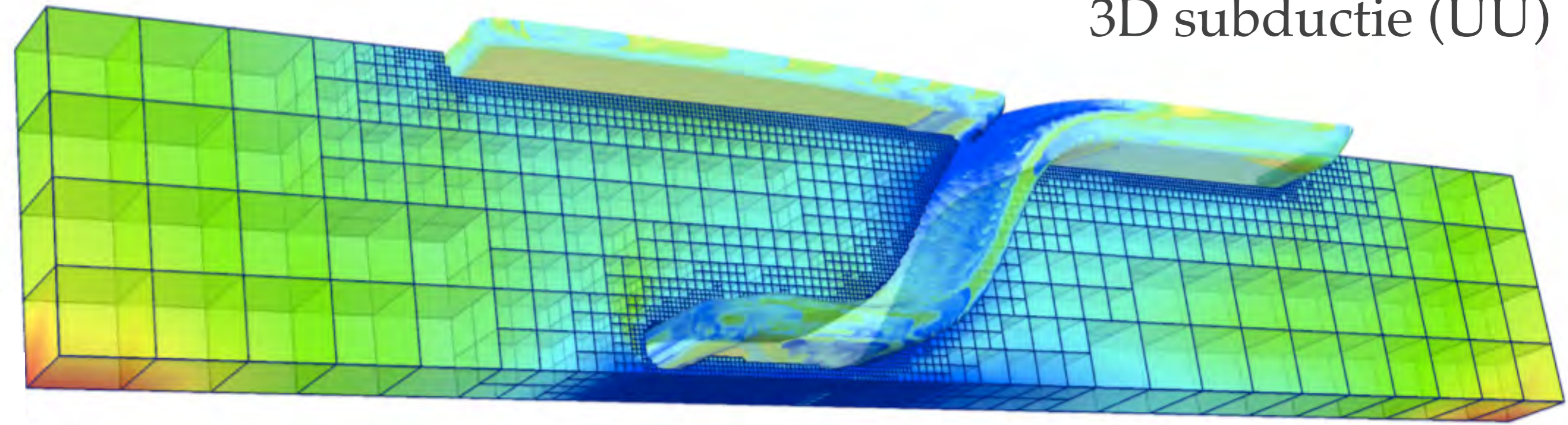
A cross-sectional diagram of a subduction zone. The top layer is a thin grey line representing the atmosphere. Below it is a thin brown layer representing the crust. A red diagonal line indicates a subducting slab. The main body of the diagram is a blue grid representing the mantle. The text 'Materialen' is overlaid on the left side of the blue grid.

Materialen

A cross-sectional diagram of a subduction zone, similar to the one above. The top layer is a thin grey line representing the atmosphere. Below it is a thin brown layer representing the crust. A red diagonal line indicates a subducting slab. The main body of the diagram is a red gradient representing temperature, with the color becoming darker towards the bottom. The text 'Temperatuur' is overlaid on the left side of the red gradient.

Temperatuur

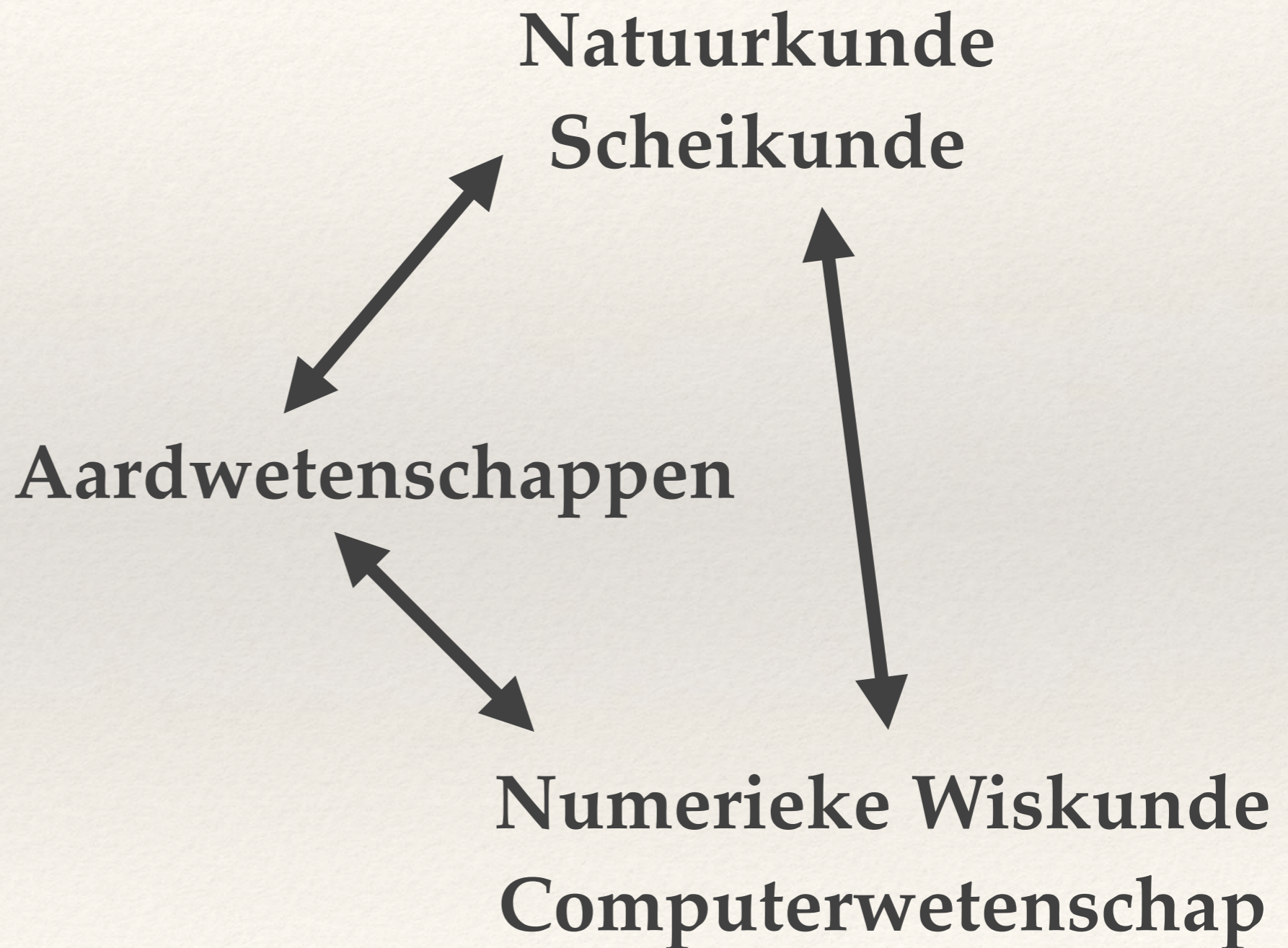
3D subductie (UU)

2D subductie (UU)

Waarom zijn we nooit klaar ?

oceanografie,
atmosfeer evolutie,
geochemie
geophysica
geobiologie
paleontologie
seismologie
geographie
geomorphologie
...

Dank u wel !